

เส้นขนาน

1. เส้นขนานและมุมภายใน

บทนิยาม เส้นตรงสองเส้นที่อยู่บนระนาบเดียวกัน ขนานกันเมื่อเส้นตรงทั้งสองนี้ไม่ตัดกัน

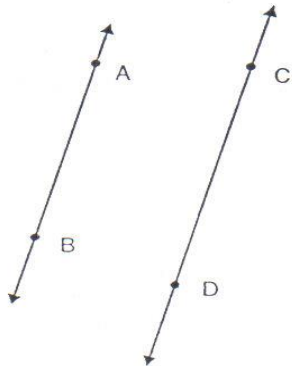
เมื่อ $\overleftrightarrow{AB}$ ขนานกับ $\overleftrightarrow{CD}$ เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $\overleftrightarrow{AB} \parallel \overleftrightarrow{CD}$

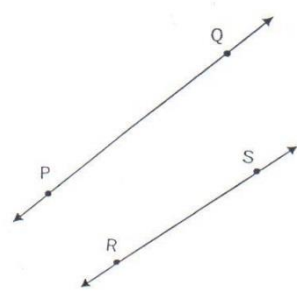
เส้นตรง m ขนานกับเส้นตรง n

ให้พิจารณาว่า เส้นตรงคู่ใดขนานกัน

1)

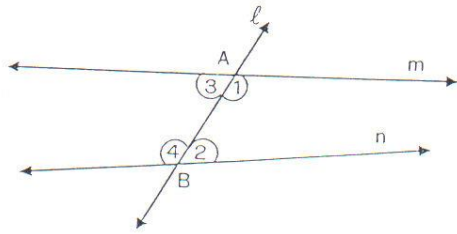

2)

พิจารณาเส้นตรงคู่ใดขนานกัน โดยใช้บทนิยามนั้นอาจใช้ไม่สะดวก เพราะในหาจุดตัดของเส้นคู่ขนานนั้น นักเรียนอาจต้องเขียนรูปโดยลากเส้นให้ยาวออกไปมาก ๆ จึงเห็นว่าเส้นตรงทั้งสองตัดกัน

ต่อไปนี้เป็นวิธีอีกแบบหนึ่งจะพิจารณาว่าเส้นตรงคู่ใดขนานกัน โดยใช้มุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด

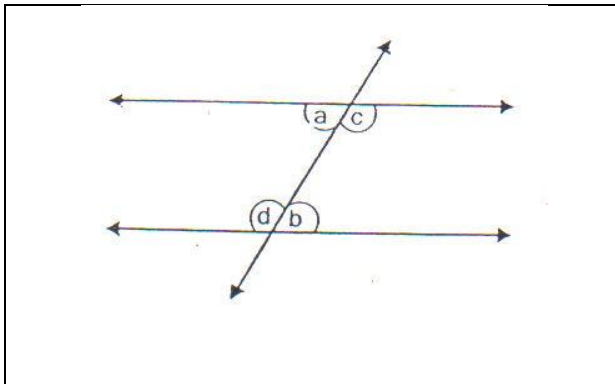

เส้นตรง l ตัดเส้นตรง m และ n ที่จุด A และจุด B เรียกเส้นตรง l หรือ $\overleftrightarrow{AB}$ ว่าเส้นตัด AB

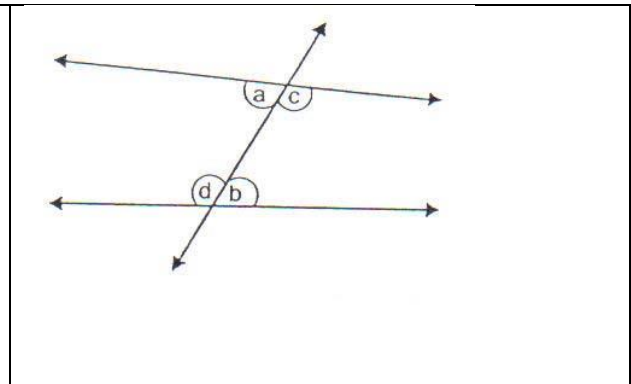
- เรียก $\hat{1}$ และ $\hat{2}$ ว่ามุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด
- เรียก $\hat{3}$ และ $\hat{4}$ ว่ามุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด

2. เส้นขนานและมุมแย้ง

เส้นตรงที่ขนานกัน

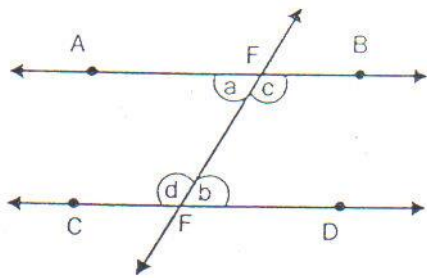
เส้นตรงที่ไม่ขนานกัน

จากรูป เรียกมุม a และมุม b ว่ามุมแย้ง

เรียกมุม c และมุม d ว่ามุมแย้ง

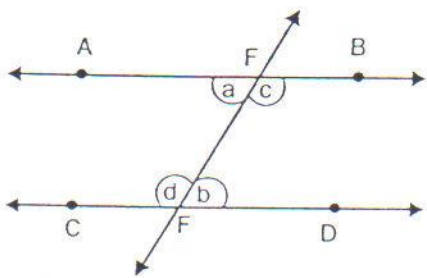
ถ้าเส้นตรงสองเส้นขนานกัน และมีเส้นตัดแล้ว มุมแย้งจะมีขนาดเท่ากัน

จากรูป $\overleftrightarrow{AB}$ ขนานกับ $\overleftrightarrow{CD}$ และมี $\overleftrightarrow{EF}$ เป็นเส้นตัด ทำให้เกิดมุมแย้ง จะได้ว่า

มุมแย้งมีขนาดเท่ากัน คือ $\hat{a} = \hat{b}$
และ $\hat{c} = \hat{d}$

ถ้าเส้นตรงเส้นหนึ่งตัดเส้นตรงคู่หนึ่ง ทำให้เกิดมุมแย้งมีขนาดเท่ากันแล้ว เส้นตรงคู่นั้น

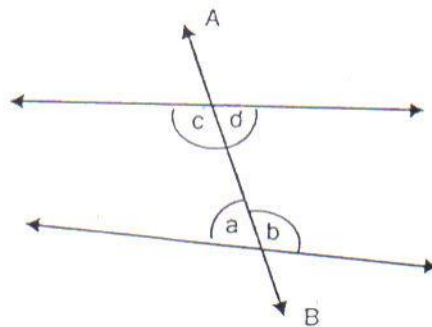
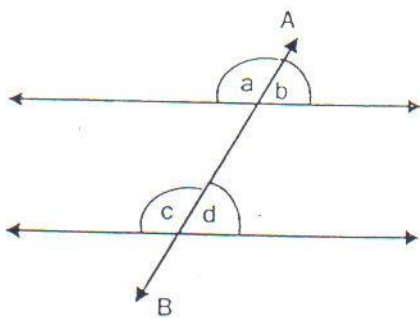

จากรูป $\overleftrightarrow{EF}$ ตัด $\overleftrightarrow{AB}$ และ $\overleftrightarrow{CD}$ ทำให้มุมแย้ง

มีขนาดเท่ากัน คือ $\hat{a} = \hat{b}$ หรือ $\hat{c} = \hat{d}$
แล้วจะได้ว่า เส้นตรง $\overleftrightarrow{AB}$ ขนานกับ $\overleftrightarrow{CD}$

3. เส้นขนานและมุมภายนอกกับมุมภายใน

จากรูป

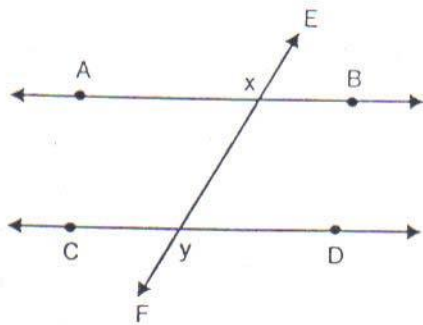
เราเรียก $\hat{a}$ และ $\hat{b}$ ว่ามุมภายนอก

$\hat{c}$ และ $\hat{d}$ ว่ามุมภายใน

$\hat{a}$ และ $\hat{c}$ เป็นมุมภายนอกและมุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด AB

$\hat{b}$ และ $\hat{d}$ เป็นมุมภายนอกและมุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด AB

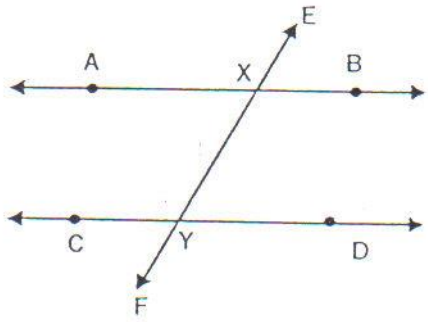
ถ้าเส้นตัดสองเส้นขนานกัน และมีเส้นตัดแล้วมุมภายนอกและมุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัดจะมีขนาดเท่ากัน

จากรูป $\overleftrightarrow{AB} \parallel \overleftrightarrow{CD}$ และมี $\overleftrightarrow{EF}$ เป็นเส้นตัด
จะได้ว่า

$$\hat{a} = \hat{g}, \hat{b} = \hat{h}, \hat{c} = \hat{g}, \hat{d} = \hat{h}$$

ถ้าเส้นตรงเส้นหนึ่งตัดเส้นตรงคู่หนึ่งทำให้มุมภายนอก และมุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัดมีขนาดเท่ากันแล้ว เส้นตรงคู่นั้นจะขนานกัน

จากรูปกำหนดให้ $\overleftrightarrow{EF}$ เป็นเส้นตัด $\overleftrightarrow{AB}$ และ

$\overleftrightarrow{CD}$

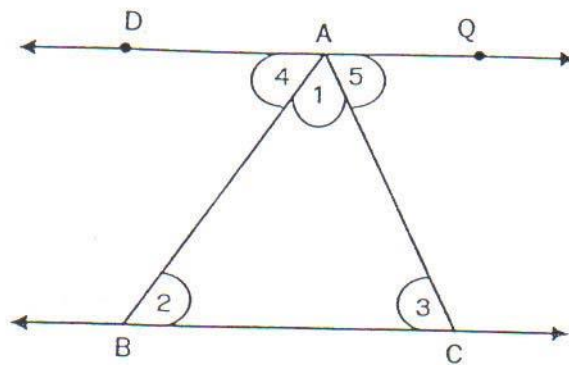
ทำให้

$$\hat{AXE} = \hat{CYX}, \hat{EXB} = \hat{XYD}$$

จะได้ว่า $\overleftrightarrow{AB} \parallel \overleftrightarrow{CD}$

4. รูปสามเหลี่ยมและเส้นขนาน

จากรูปสามเหลี่ยม ABC

มี $\overleftrightarrow{BC}$ เป็นฐานลาก $\overleftrightarrow{PQ} \parallel \overleftrightarrow{BC}$ และผ่านจุด A จะได้

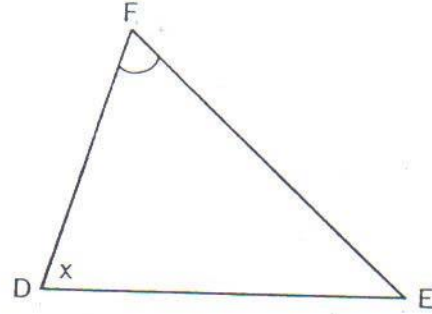
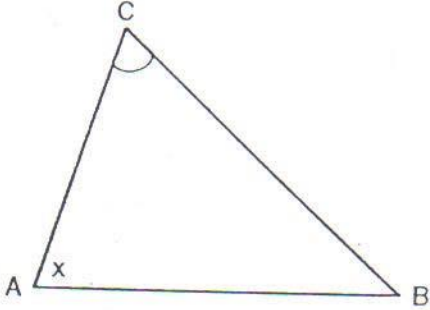
$$\hat{2} = \hat{4} \text{ และ } \hat{3} = \hat{5}$$

แต่ $\hat{1} + \hat{4} + \hat{5} = 180^\circ$ เพราะเป็นมุมตรง

ดังนั้น $\hat{1} + \hat{2} + \hat{3} = 180^\circ$ แทนค่าด้วยมุมที่เท่ากัน

สรุปได้ว่า

ขนาดของมุมทั้งสามของรูปสามเหลี่ยมใด ๆ รวมกันได้ 180

จากรูป $\triangle ABC$ และ $\triangle DEF$

$$\text{มี } \hat{CAB} = \hat{FDE}$$

$$\hat{ACB} = \hat{DFE}$$

$$\text{และ } \hat{ABC} + \hat{BCA} + \hat{CAB} = 180^\circ \text{ (สมบัติมุมภายในรูปสามเหลี่ยม)}$$

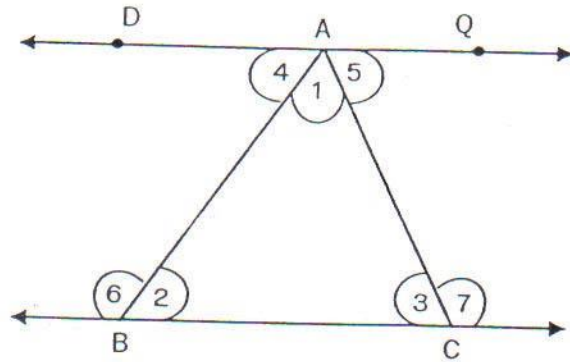
$$\hat{DEF} + \hat{EFD} + \hat{FDE} = 180^\circ \text{ (สมบัติมุมภายในรูปสามเหลี่ยม)}$$

$$\text{ดังนั้น } \hat{ABC} + \hat{BCA} + \hat{CAB} = \hat{DEF} + \hat{EFD} + \hat{FDE} \text{ (ต่างเท่ากับ } 180^\circ)$$

$$\text{แต่ } \hat{CAB} = \hat{FDE} \text{ และ } \hat{ACB} = \hat{DFE} \text{ (กำหนดให้)}$$

$$\text{เพราะฉะนั้น } \hat{ABC} = \hat{DEF} \text{ (สมบัติการตัดออก)}$$

ถ้ามุมของรูปสามเหลี่ยมสองรูปใด ๆ มีขนาดเท่ากันสองคู่แล้วมุมคู่ที่สามจะมีขนาดเท่ากันด้วย

กำหนดรูปสามเหลี่ยม ABC มี $\overline{BC}$ เป็นฐาน ลาก $\overrightarrow{PQ} \parallel \overline{BC}$ และผ่านจุด A

จะได้ $\hat{4} + \hat{6} = 180^\circ$ (มุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด)

$\hat{1} + \hat{2} + \hat{3} = 180^\circ$ (ผลบวกของมุมภายในของรูปสามเหลี่ยม)

ดังนั้น $\hat{4} + \hat{6} = \hat{1} + \hat{2} + \hat{3}$ (ต่างเท่ากับ 180)

แต่ $\hat{4} = \hat{2}$ (มุมแย้ง)

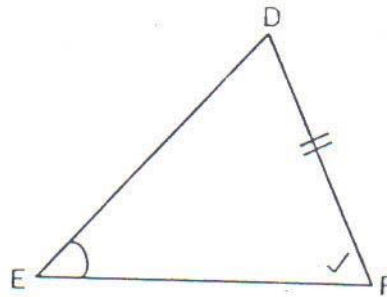
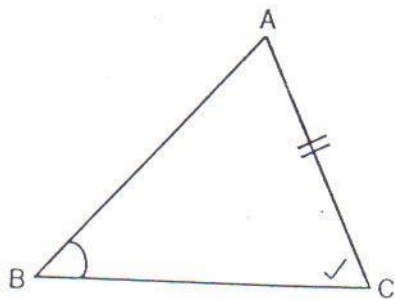
เพราะฉะนั้น $\hat{6} = \hat{1} + \hat{3}$ (สมบัติการตัดออก)

ในทำนองเดียวกัน $\hat{7} = \hat{1} + \hat{2}$

สรุปได้ว่า

ถ้าต่อด้านใดด้านหนึ่งของรูปสามเหลี่ยมออกไป มุมภายนอกที่เกิดขึ้นจะมีขนาดเท่ากับผลบวกของขนาดของมุมภายในที่ไม่ใช่มุมประชิด

ความสัมพันธ์แบบ มุม – มุม – ด้าน

กำหนดรูปสามเหลี่ยม ABC และรูปสามเหลี่ยม DEF มี $\hat{B} = \hat{E}$, $\hat{C} = \hat{F}$ และ

$\overline{AC} = \overline{DF}$ จะได้ว่า รูปสามเหลี่ยม ABC เท่ากันทุกประการกับรูปสามเหลี่ยม DEF ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบ มุม – มุม – ด้าน (ม.ม.ด)

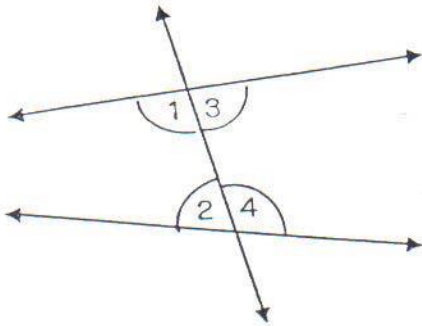
แหล่งที่มา :: tc.mengrai.ac.th/siriporn_mr/senkhanan.doc

<https://docs.google.com/presentation/d/1zGxcCdwXeSMsoq1u-YbNyZuIF-JywH7FQzGHraFjudg/edit?pli=1#slide=id.i5>

แบบฝึกหัด

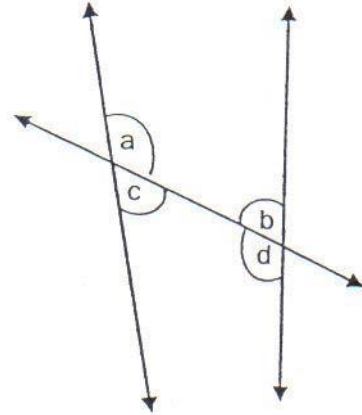
1. ให้นักเรียนบอกมุมคูใดที่เป็นมุมภายในที่อยู่บนข้างเดียวกันของเส้นตัด

1)

$\hat{1}$ กับ $\hat{2}$ และ .....

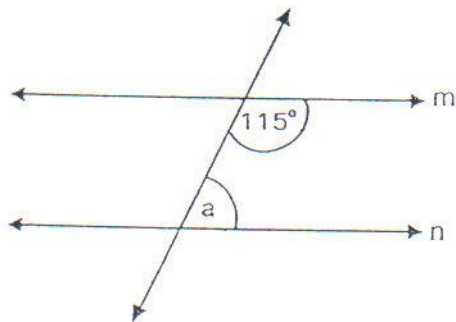
2)

$\hat{a}$ กับ $\hat{b}$ และ .....

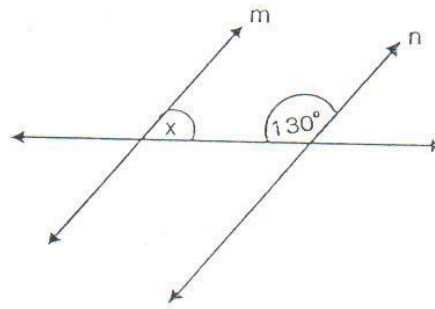
2. กำหนดเส้นตรง m และ n ขนานกันและมีเส้นตัดให้นักเรียนหาค่าของตัวแปรในแต่ละข้อ

1)

$\hat{a} = \dots\dots\dots$

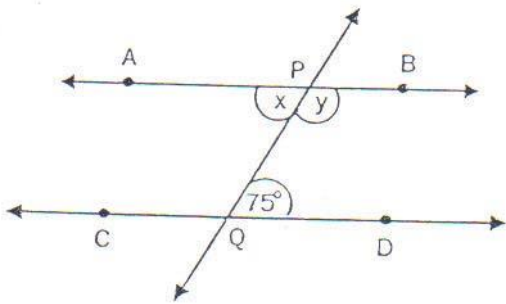
2)

$\hat{x} = \dots\dots\dots$

3. ให้นักเรียนหาค่า x และ y ในแต่ละข้อต่อไปนี้ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

1)

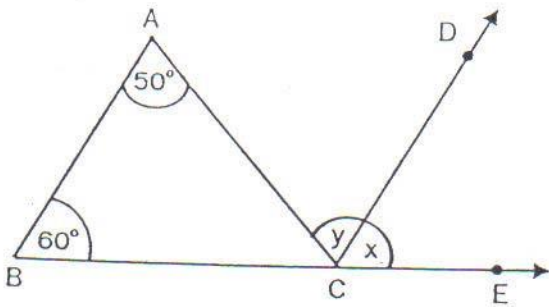

กำหนด $\overrightarrow{AB} \parallel \overrightarrow{CD}$ และ $\hat{PQD} = 75^\circ$

$x = \dots\dots\dots$

$y = \dots\dots\dots$

2)

กำหนด $\overrightarrow{AB} \parallel \overrightarrow{CD}$

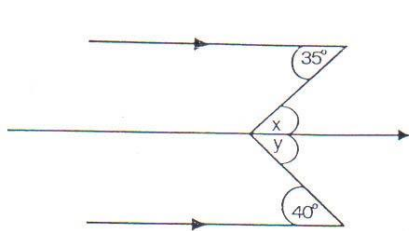
$\hat{BAC} = 50^\circ$

$\hat{ABC} = 60^\circ$

$\hat{ACE} = \dots\dots\dots$

4. ให้นักเรียนหาค่าตัวแปรในแต่ละข้อต่อไปนี้

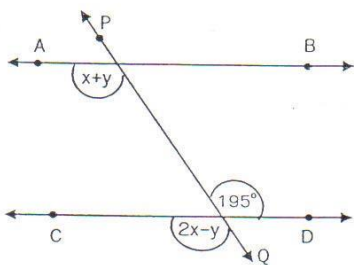
5)

$x = \dots\dots\dots$

$y = \dots\dots\dots$

6)

ให้ $\overrightarrow{AB} \parallel \overrightarrow{CD}$

$x + y = \dots\dots\dots$

$2x - y = \dots\dots\dots$

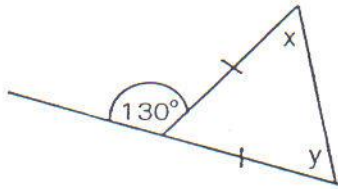
$x =$

.....

$y =$ .....

5. จงหาค่า x , y จากรูปที่กำหนดให้

1)

$x =$

.....

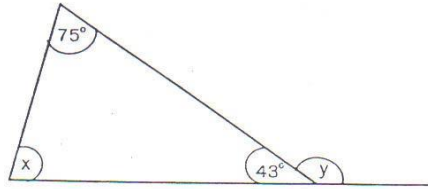
.....

$y =$

.....

.....

2)

$x =$

.....

.....

$y =$

.....

.....

เฉลยแบบฝึกหัด

1. เฉลย 1) $\hat{3}$ กับ $\hat{4}$

2) $\hat{e}$ กับ $\hat{d}$

2. เฉลย 1) $\hat{a} = 180^\circ - 115^\circ = 65^\circ$

2) $\hat{x} = 180^\circ - 130^\circ = 50^\circ$

3. เฉลย 1) $\hat{x} = 75^\circ$ (มุมแย้ง)

$$\begin{aligned}\hat{y} &= 180^\circ - 75^\circ \text{ (ผลบวกของมุมภายในบนข้างเดียวกันของเส้นตัด)} \\ &= 105^\circ\end{aligned}$$

2) $\hat{y} = 50^\circ$ (มุมแย้ง)

$$\begin{aligned}\hat{x} &= 180^\circ - \hat{y} - \hat{ABC} \text{ (ขนาดของมุมตรง)} \\ &= 180^\circ - 50^\circ - 70^\circ \\ &= 60^\circ\end{aligned}$$

4. เฉลย 1) $\hat{x} = 35^\circ$, $\hat{y} = 40^\circ$

2) $\hat{x} + \hat{y} = 135^\circ$

5. เฉลย 1) $\hat{x} = 65^\circ$, $\hat{y} = 65^\circ$

2) $\hat{x} = 62^\circ$, $\hat{y} = 137^\circ$